Lietas Nr. 11221134512
Lietas arhīva Nr. K37-0056-14/3

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2014.gada 29.augustā

Tukuma rajona tiesa,
tiesnese K.Vanaga
ar sekretāri S.Stalbergu,
piedaloties prokurorei A.Bušai,
izskatīja atklātā tiesas sēdē krimināllietu /pers. A/, personas kods /personas kods/, apsūdzībā pēc Krimināllikuma 170.panta.

Tiesa

noskaidroja

apsūdzētais /pers. A/ ļaunprātīgi izvairījās apgādāt un dot uzturu saviem bērniem, kas kā pienākums viņam uzlikts ar tiesas spriedumu, proti:

ar 2004.gada 29.jūnija Talsu rajona tiesas spriedumu no /pers. A/ par labu /pers. B/ tika piedzīti uzturlīdzekļi meitas /pers. C/, personas kods /personas kods/, un dēla /pers. D/, personas kods /personas kods/, uzturam ik mēnesi 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas katram, sākot ar 2004.gada 16.aprīli līdz laikam, kad bērni paši var sevi apgādāt.

Laika posmā no 2009.gada jūlija līdz 2011.gada 8.jūnijam, līdz /pers. C/ kļuva pilngadīga, /pers. A/ ļaunprātīgi izvairījās apgādāt un uzturēt savu bērnu /pers. C/, kā arī laika posmā no 2009.gada jūlija līdz 2013.gada 18.maijam, līdz /pers. D/ kļuva pilngadīgs, /pers. A/ ļaunprātīgi izvairījās apgādāt un uzturēt savu bērnu /pers. D/, tīši, sistemātiski un ilgstoši nemaksāja uzturlīdzekļus, kaut gan, būdams darba spējīga persona, iepriekš minētajos periodos guva ienākumus, un proti:

- laika posmā no 2009.gada jūlija /pers. A/ strādāja AS /Nosaukums A/ kā pašnodarbināta persona un guva ienākumus,

- saskaņā ar Valsts ieņēmuma dienesta datiem, /pers. A/ 2010.gada 15.jūlijā reģistrējās kā saimnieciskās darbības veicējs. Saskaņā ar kontu izdrukām no AS/Nosaukums B/, /pers. A/ laika posmā no 2010.gada augusta līdz 2010.gada decembrim saņēma samaksu par veikto darbu no AS /Nosaukums C/, SIA/Nosaukums D/. /pers. A/ Valsts ieņēmuma dienestam sniegtajā saimnieciskās darbības ienākumu deklarācijā par 2010.gadu norādījis, ka saimnieciskās darbības rezultātā viņa gūtie ienākumi ir (Ls808,06) 1149,77 *euro*,

- no 2011.gada 2.janvāra līdz 2011. gada 31. decembrim /pers. A/ noslēdza uzņēmuma līgumu ar SIA /Nosaukums E/ par pakalpojumu sniegšanu SIA /Nosaukums E/, kurā norādīts, ka samaksu par padarīto saņems 2 reizes mēnesī. Pēc tam 2012.gada 1. janvārī līgums turpināts uz laiku līdz 2012.gada 31.decembrim, bet 2013.gada 1.janvārī līgums pārslēgts un /pers. A/ strādāja SIA /Nosaukums E/ un saņēma ienākumus. Bez tam, 2012.gada 1. jūnijā /pers. A/ noslēdza uzņēmuma līgumu Nr. 49/2012 ar SIA /Nosaukums F/ par pakalpojumu sniegšanu SIA /Nosaukums F/ un samaksas saņemšanu 2 reizēs mēnesī.

- saskaņā ar kontu izdrukām no AS/Nosaukums B/ /pers. A/ laika posmā no 2011.gada februāra līdz 2011.gada novembrim, ieskaitot, saņēma samaksu par veikto darbu no SIA /Nosaukums E/. /pers. A/ Valsts ieņēmuma dienestam sniegtajā saimnieciskās darbības ienākumu deklarācijā par 2011.gadu norādījis, ka saimnieciskās darbības rezultātā guvis ienākumus (Ls1448,48) 2061,00 *euro* apmērā,

- saskaņā ar kontu izdrukām no AS /Nosaukums B/, /pers. A/ laika posmā no 2012.gada janvāra līdz 2012.gada decembrim ieskaitot, saņēma samaksu par veikto darbu no SIA /Nosaukums E/, SIA /Nosaukums F/. /pers. A/ Valsts ieņēmuma dienestam sniegtajā saimnieciskās darbības ienākumu deklarācijā par 2012.gadu norādījis, ka viņa saimnieciskās darbības ienākumi ir (Ls1497,65) 2130,96 *euro*,

- 2013.gada janvārī līdz pat šim brīdim, saskaņā ar 2013.gada 1.janvāra uzņēmuma līguma Nr. 82/2011 pielikumu Nr. 2., /pers. A/ turpina strādāt SIA /Nosaukums E/ un gūt ienākumus.

Tā kā /pers. A/ uzturlīdzekļus nemaksāja, tad no 2009.gada 6.jūlija, saskaņā ar 2009.gada 15.jūlija Uzturlīdzekļu garantijas fonda likumu, uzturlīdzekļus bērnu /pers. C/ un /pers. D/ uzturam maksā Uzturlīdzekļu garantijas fonds. Uz 2014.gada 4.jūliju /pers. A/ uzturlīdzekļu parāds valstij ir 4606,97 *euro*. Savukārt uzturlīdzekļu parāds /pers. B/ ir (Ls1793,03) 2551,25 *euro*.

Tā, ar savu rīcību, laika posmā no 2009.gada jūlija līdz 2013.gada maijam, /pers. A/, veicot saimniecisko darbību kā pašnodarbināta persona un gūstot ienākumus, ļaunprātīgi izvairījās apgādāt un dot uzturu saviem bērniem /pers. C/ un /pers. D/, kas viņam bija uzlikts ar 2004.gada 29.jūnija Talsu rajona tiesas spriedumu.

Ar savu rīcību /pers. A/ izdarīja 170.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu.

Lietas iztiesāšanas gaitā, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 462.panta 2.daļu, prokurore grozīja pirmstiesas izmeklēšanā /pers. A/ celto apsūdzību, precizējot apstākļus, nemainot noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju.

Cietusī/pers. B/ tiesā uzturēja pieteikto kaitējuma kompensāciju 2551,25 *euro* (Ls1793,03) apmērā, norādot, ka kaitējuma apmēru veido, no apsūdzētā nesaņemto, piespriesto uzturlīdzekļu summa.

Tiesas sēdē /pers. A/ savu vainu viņam inkriminētajā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā pēc Krimināllikuma 170.panta atzina pilnībā, izdarīto nožēlo.

Apsūdzētais/pers. A/ liecināja, ka no 1992.gada līdz 2000.gadam viņš dzīvoja laulībā ar /pers. B/ viņiem divi bērni, /pers. C/ un /pers. D/. Kad tika šķirta laulība, bērni palika dzīvot pie sievas. Šķirot laulību, tiesa piesprieda maksāt uzturlīdzekļus. Pēc šķiršanās, līdz 2009.gadam, viņš maksāja uzturlīdzekļus, jo bija darbs AS /Nosaukums G/ un SIA /Nosaukums/. Uzturlīdzekļus maksāja ar tiesu izpildītāja starpniecību. Pēc tiesu izpildītāja rīkojuma, darbavieta, kurā viņš strādāja, pārskaitīja uzturlīdzekļus. 2009.gadā pārtrauca darba attiecības. Sāka strādāt AS /Nosaukums A/, kā pašnodarbinātais. Darbavietai lūdza, lai tāpat kā iepriekš tiktu pārskaitīti uzturlīdzekļi, tomēr AS /Nosaukums A/ atteicās to darīt, jo apsūdzētajam nebija

darba līguma. Apsūdzētais strādāja kā pašnodarbinātais. Precīzi neatceras, kad reģistrējās kā pašnodarbinātais. VID no 2009.gada sniedz atskaites, kā pašnodarbinātais. Nav iesniedzis atskaiti par 2012. un 2013.gadu, jo nemāk to elektroniski aizpildīt. Laikā, kad reģistrējās kā pašnodarbinātais, uzturlīdzekļus pats nemaksāja. Viņa ikmēneša ienākumi bija minimālās algas apmērā. Viņš bija informēts, ka /pers. B/ saņem naudu no uzturlīdzekļu garantijas fonda. Šobrīd viņš strādā kā pašnodarbinātais AS /nosaukums/ par gaļas apstrādātāju, kur saņem algu 250 *euro* apmērā.

Apsūdzētā/pers. A/ vaina par ļaunprātīgu izvairīšanos apgādāt un dot uzturu saviem bērniem, ja tāds pienākums uzlikt ar tiesas spriedumu, pierādīta, ar sekojošiem tiesas izmeklēšanā pārbaudītiem pierādījumiem.

Ar cietušās /pers. B/ iesniegumu par kriminālprocesa uzsākšanu, par ļaunprātīgu izvairīšanos apgādāt un dot uzturu saviem bērniem (lietas 8.lapa), kurā cietusī, norāda, ka apsūdzētais būdams darbspējīgs nestrādā, skaidri zinot, ka likumīgā spēkā ir stājies spriedums par uzturlīdzekļus piedziņu.

Ar cietušās /pers. B/ sniegtajām liecībām tiesas sēdē, pierādīts, ka no 1992.gada līdz 2000.gadam viņa dzīvoja laulībā ar /pers. A/. Kopdzīves laikā ar apsūdzēto dzimuši divi bērni /pers. C/ un /pers. D/. Ar 2004.gada Talsu rajona tiesas spriedumu, kas stājies spēkā 2004.gada 19.jūlijā, no /pers. A/ piedzīti uzturlīdzekļi kopīgo bērnu uzturēšanai 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas, katram bērnam. Tā kā /pers. A/ uzturlīdzekļus nemaksāja, viņa vērsās pie tiesu izpildītāja un tiesu izpildītāja līdz 2009.gadam no apsūdzētā algas izmaksāja uzturlīdzekļus bērnu uzturam. Pēc 2009.gada no /pers. A/ nebija iespējams piedzīt uzturlīdzekļus, tādēļ cietusī vērsās Uzturlīdzekļu garantijas fondā un no 2009.gada 15.jūlija saņēma uzturlīdzekļus no Uzturlīdzekļu garantijas fonda. Tā kā Uzturlīdzekļu garantijas fonds daļēji sedza piedzīto uzturlīdzekļu apmēru, /pers. A/ uzkrājies uzturlīdzekļu parāds (Ls1600) 2276,59 *euro* apmērā. Viņai nav informācijas, vai /pers. A/ šobrīd strādā oficiālu darbu. Uzskata, ka apsūdzētā pienākums ir dot uzturu bērniem. Vecākajai meitai šobrīd ir 19 gadi, viņa arī ir sniegusi tiesā prasību par uzturlīdzekļu piedziņu no tēva. Prasība ir apmierināta, bet /pers. A/ savai meitai uzturlīdzekļu nemaksā. Dēlam šobrīd ir 18 gadi, viņš mācās /iestāde/, kur viņam būs jāmācās līdz 2015.gadam. Abi viņu kopīgie bērni pēc laulības pārtraukšanas no 2000.gada dzīvo ar viņu, ar /pers. A/ netiekas. Arī /pers. A/ neizrāda interesi par saviem bērniem, nav pircis bērniem dāvanas vai citas mantas. Vēlas, lai /pers. A/ sedz naudas summas starpību, kura viņai būtu jāsaņem saskaņā ar Talsu rajona tiesas spriedumu. Liecināja, ka pie tiesu izpildītājas joprojām atrodas izpildu lieta, par apsūdzētā nesamaksātajiem uzturlīdzekļiem.

Ar Talsu rajona tiesas 2004.gada 29.jūnija sprieduma kopiju, pierādīts, ka no /pers. A/ par labu /pers. B/ piedzīti uzturlīdzekļi meitas /pers. C/ un dēla /pers. D/ uzturam ik mēnesi 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba alga katram, sākot no 2004.gada 16.aprīļa, līdz laikam, kad bērni paši var sevi apgādāt (lietas 9.-11.lapa). Tiesas spriedums stājies spēkā 2004.gada 19.jūnijā.

Ar Zvērinātas tiesu izpildītājas /pers. F/ sniegto informāciju par Uzturlīdzekļu garantijas fonda administrācijas direktora /pers. E/ sniegto informāciju, ar kuru apmierināts /pers. B/ iesniegums Uzturlīdzekļu garantijas fondam par uzturlīdzekļu izmaksāšanu parādnieka vietā (lietas 23.-36.lapa).

Ar liecinieces /pers. F/ liecību tiesas sēdē pierādīt, ka lieciniece pilda zvērināta tiesu izpildītāja pienākumu. Viņas lietvedībā ir piedziņas lieta, kurā piedzinēja ir cietusī, parādnieks-apsūdzētais. Laika periodā no 2004.gada līdz 2009.gadam, konkrētā izpildu lieta atradās zvērinātas tiesu izpildītājas R.Pumpišas lietvedībā. Lieciniece liecināja, ka cietusī 2009.gada 11.martā izpildu lietā iesniegusi iesniegumu, kurā norāda, ka uzturlīdzekļu parāds sasniedz (Ls212) 301,65 *euro*. Lieciniece nosūtīja pieprasījumu /pers. A/ darbavietai. Tika saņemts paziņojums, ka ar 2009.gada 13.martu, /pers. A/ ir atbrīvots no darba. No 2009.gada maksājumi, uzturlīdzekļu piedziņai no /pers. A/ netika saņemti. /pers. A/ bankas kontos nav līdzekļu uz ko vērst piedziņu, tie tika apķīlāti arī saistībā ar citām izpildu lietām. No 2009.gada 6.jūlija saistībā ar Talsu rajona tiesas sprieduma izpildi, cietušai uzturlīdzekļu maksājumus veic Uzturlīdzekļu garantijas fonds. Uz 2013.gada 28.martu apsūdzētā parāds ir (Ls1793,03) 2551,25 *euro*. Saistībā ar apsūdzētā nesamaksāto uzturlīdzekļu maksājumu parādu cietušais, joprojām ir aktuāla izpildu lieta.

Ar Kurzemes apgabaltiesas iecirkņa Nr.11 zvērinātas tiesu izpildītājas /pers. F/ izpildu lietas Nr.280/15 kopiju, pierādīts, ka zvērināta tiesu izpildītāja lietvedībā atrodas izpildu lieta saistībā ar Talsu rajona tiesas 2004.gada 29.jūnija izpildu rakstu un no apsūdzētā nav saņemti maksājumi tiesas sprieduma izpildei no 2009.gada.

Ar AS /Nosaukums A/ valdes locekļa /pers. G/ sniegto informāciju un pie tā pievienotajiem uzņēmuma līgumu un pielikumu kopijām, pierādīts, ka /pers. A/ sniedzis pakalpojumus AS /Nosaukums A/ kā pašnodarbinātais, noslēdzis Uzņēmuma līgumu Nr.82/2011 kā uzņēmējs ar SIA /Nosaukums E/ par laika periodu no 2011.gada 2.janvāra līdz 2011.gada 31.decembrim un noslēdzis Uzņēmuma līgumu Nr.49/2012 kā uzņēmējas ar SIA /Nosaukums F/ sākot ar 2012.gada 1.jūniju (lietas 41.-47.lapa);

Ar AS /Nosaukums B/ /pers. A/ konta izdrukas, kur redzams, ka no 2010.gada 10.septembra /pers. A/ ir regulāri ienākumi, vidēji (Ls150) 213,43 *euro* mēnesī (lietas 51.-52.lapa).

Ar /pers. A/ gada ienākumu deklarācijām par 2010.gadu, 2011.gadu un 2012.gadu (lietas 109-118.lapa), pierādīts, ka apsūdzībā norādītajā periodā /pers. A/ reģistrējās VID kā pašnodarbināta persona un guva ienākumus, no saimnieciskās darbības.

Tiesa atzīst, ka cietušās liecības, liecinieka liecības, rakstveida pierādījumi kopumā veido vienotu pierādījumu kopumu, kas apstiprina apsūdzētajam inkriminēto darbību izdarīšanu – ļaunprātīgu izvairīšanos apgādāt un dot uzturu saviem bērniem, kas kā pienākums viņam uzlikts ar tiesas spriedumu, un kvalificē apsūdzētā darbības pēc Krimināllikuma 170.panta.

Izvairīšanās no uzturēšanas, noziedzīgā nodarījuma sastāva objektīvā puse, ir ļaunprātīga izvairīšanās no tiesas nolēmumā uzliktā pienākuma apgādāt un dot uzturu, izpildīšanas.

Tiesa atzīts, ka lietas materiāli pierāda, ka apsūdzētais ļaunprātīgi izvairījās dot uzturu, kas noteikts ar tiesas spriedumu saviem bērniem.

Apsūdzētais būdams pašnodarbināta persona, kura veic reālu saimniecisko darbību, gūst regulārus ikmēneša ienākumus, apsūdzībā norādītajā laika periodā ļaunprātīgi izvairījās no uztura došanas saviem bērniem, neskatoties uz to, ka viņam bija zināms Talsu rajona tiesas 2004.gada 29.jūnija spriedums, kā arī bija zināms par izpildu lietu saistībā ar minētā tiesas sprieduma piespiedu izpildi.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto tiesa atzīts, ka /pers. A/ vaina apsūdzībā pēc Krimināllikuma 170.panta ir pilnībā pierādīta.

Nosakot sodu tiesa ņem vērā, ka saskaņā ar Krimināllikuma 35.panta otro daļu, soda mērķis ir ne tikai sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, bet arī aizsargāt sabiedrības drošību, atjaunot taisnīgumu, kā arī panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas.

Saskaņā ar Krimināllikuma 46.panta otro daļu, tiesa nosakot soda veidu, ņem vērā izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, vainīgā personību.

Atbilstoši normas trešajai daļai, nosakot soda mēru, ņem vērā atbildību mīkstinošus un pastiprinošus apstākļus.

Saskaņā ar Krimināllikuma 7.panta (likuma redakcija, kas spēkā no 2013.gada 1.aprīļa) nosacījumiem, Krimināllikuma 170.pantā paredzētais, apsūdzētajam /pers. A/ inkriminētais noziedzīgais nodarījums, atzīstams par kriminālpārkāpumu, par kura izdarīšanu Krimināllikuma 170.pants paredz piemērot sankciju sodot ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu.

Par apsūdzētā /pers. A/ personību noskaidrots, ka viņš agrāk nav sodīts, ir konstatēti vairāki administratīvie pārkāpumi. Minēto apliecina lietas materiāliem pievienotā IeM Informācijas centra izziņa (lietas 67.-74.lapa).

Tiesa, saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu par apsūdzētā /pers. A/ atbildību mīkstinošu apstākli atzīst to, ka viņš savu vainu vaļsirdīgi

atzinis un izdarīto nožēlo.

Tiesa lietā nesaskata Krimināllikuma 48.pantā paredzētos apsūdzētā /pers. A/ atbildību pastiprinošus apstākļus.

Nosakot sodu, tiesa ņem vērā minētās par apsūdzētā /pers. A/ personību iegūtās raksturojošās ziņas, noziedzīgā nodarījuma raksturu.

Tiesa atzīst, ka apsūdzētajam piemērojams ar brīvības atņemšanu nesaistīts soda veids, turklāt ņemot vērā, ka apsūdzētā ikmēneša ienākumi ir minimāli, nav lietderīgi viņam piemērot naudas sodu.

Tādējādi tiesa atzīst, ka, lai sasniegtu soda mērķi - sodītu /pers. A/ par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, kā arī lai panāktu, ka apsūdzētais turpmāk pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas, sods /pers. A/ nosakāms piespiedu darba veidā.

Izvērtējusi par apsūdzētā personību iegūtās ziņas, kā arī noziedzīgā nodarījuma raksturu, tiesa atzīst, ka taisnīgs un izdarītajam noziedzīgajam nodarījumam un apsūdzētā personībai atbilstošs sods /pers. A/ pēc Krimināllikuma 170.panta ir piespiedu darbs uz 100 stundām.

Cietusī iesniegusi kaitējuma kompensācijas pieteikumu (Ls1793,03) 2551,25 *euro* apmērā.

Tiesa atzīts, ka lietā nav nosakāma cietušās pieteiktā materiālā kaitējuma kompensācija. Lemjot jautājumu par materiālā kaitējuma kompensāciju tiesa vadās no Civillikuma normām.

Civillikuma 1635.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka „Katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot.”.

Savukārt Civillikuma 1770.pants nosaka, ka ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums. Minētās tiesību normas izpratnē ar jēdzienu „zaudējums” saprot jebkādu mantas samazinājumu, zudumu vai bojājumu, kā arī citas mantiski novērtējamas tiesību aizskāruma sekas.

Saskaņā ar Civillikuma 1775.pantu, katrs zaudējums, kas nav nejaušs, ir jāatlīdzina, savukārt 1779.pants paredz, ka katram ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko viņš ar savu darbību vai bezdarbību nodarījis.

Zaudējumu atlīdzības pienākums iestājas tad, kad vienlaicīgi pastāv trīs šādi priekšnoteikumi jeb atlīdzības pamati: 1) prettiesiska vainojama rīcība (ietver arī vainojamības vai attaisnojamu neesamības noskaidrošanu); 2) kaitējuma esamība; 3) cēloniskais sakars starp prettiesisko rīcību un kaitējumu.

No lietā pārbaudītajiem pierādījumiem, kā arī no cietušās liecības, izriet, ka pieteikto mantiskā kaitējuma kompensāciju veido apsūdzētā nesamaksātais uzturlīdzekļu parāds, kas ir fiksēts arī tiesu izpildītāja izpildu lietā. Tiesa konstatē, ka Talsu rajona tiesas 2004.gada 29.jūnija sprieduma piespiedu izpilde turpinās. Tiesu izpildītājam ir likumīgs pamats turpināt piedziņu no apsūdzētā. Tādējādi konkrētajā lietā, tiesai nav pamata taisīt spriedumu par uzturlīdzekļu parāda piedziņu. Pretējā gadījumā rastos situācija, kad par vienu un to pašu saistību ir izpildāmi divi tiesa nolēmumi, kas ir pretēji likumam.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Krimināllikuma 170.pantu, 7.pantu, 35.pantu, 55.pantu, ievērojot Kriminālprocesa likuma 511.-515., 520., 527., 528. pantus,

tiesa

nosprieda

/pers. A/, personas kods /personas kods/, atzīt par vainīgu un sodīt pēc Krimināllikuma 170.panta ar piespiedu darbu uz 100 (simts) stundām.

Uzlikt par pienākumu /pers. A/, desmit darba dienu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā, pieteikties soda - piespiedu darba izpildei Valsts probācijas dienesta Talsu struktūrvienībā.

Cietušajai/pers. B/, kaitējuma kompensāciju nenoteikt.

Spriedumu var pārsūdzēt 10 dienu laikā, no pilna sprieduma sastādīšanas dienas 2014.gada 12.septembrī, apelācijas kārtībā Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijā, sūdzību vai protestu iesniedzot Tukuma rajona tiesā.

Tiesnese K.Vanaga